

BIỆN PHÁP QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG GIÁO DỤC HƯỚNG NGHIỆP CHO HỌC SINH TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG THÀNH PHỐ QUY NHƠN, TỈNH BÌNH ĐỊNH

SUGGESTIONS FOR THE MANAGEMENT OF VOCATIONAL EDUCATION FOR HIGH
SCHOOL STUDENTS IN QUYNHON CITY, BINHDINH PROVINCE

Nguyễn Thúy Linh

Trường Đại học Quy Nhơn

Email: thuylinh.dhqn@gmail.com

TÓM TẮT

Giáo dục hướng nghiệp (GDHN) là công tác nhằm định hướng nghề nghiệp và phân luồng học sinh (HS) sau tốt nghiệp. Quản lý hoạt động GDHN là nhằm làm cho công tác GDHN đạt được mục tiêu đã đề ra với hiệu quả cao nhất. GDHN là một nội dung mới được đưa vào nhà trường phổ thông, nhưng nội dung chương trình và thời lượng liên tục thay đổi, điều này đã làm ảnh hưởng đến hiệu quả hoạt động GDHN cho HS các trường Trung học phổ thông (THPT). Vì vậy, cần xây dựng một số biện pháp nhằm nâng cao chất lượng hoạt động GDHN cho HS các trường THPT, góp phần thực hiện mục tiêu giáo dục.

Từ khóa: giáo dục hướng nghiệp; giáo viên; học sinh

ABSTRACT

Vocational Education is aimed at students' career orientation and ramification after graduation. The Vocational Education management is to make the work of Vocational Education achieve the proposed objectives with the highest efficiency. Vocational Education is a new content introduced in the educational program at high school, but the content and the time have constantly changed. It does affect the performance efficiency of Vocational Education at high school. Therefore, finding some ways to improve the efficiency of Vocational Education at high school is urgent contributing to carrying out the educational goals.

Key words: professional education; teacher; student

1. Mở đầu

Giáo dục hướng nghiệp là một bộ phận quan trọng của giáo dục phổ thông. Nó có một vị trí đặc biệt quan trọng nhằm bồi dưỡng, hướng dẫn HS chọn nghề phù hợp với thể lực, năng khiếu, sở thích của cá nhân và nhu cầu của xã hội.

Thực tế cho thấy, bước vào bậc học cuối cùng của nhà trường phổ thông, đa số HS có tâm lý phải vào đại học hoặc cao đẳng, rất ít học sinh có nguyện vọng học nghề. Học sinh cuối cấp thường có những hoài bão lớn lao gắn liền với cuộc sống tương lai của họ, không ít các em tự đặt cho mình những câu hỏi như “mình sẽ làm gì?”, “mình chọn nghề gì”, “nghề nào là hay nhất” và cũng không ít các em đã trăn trở, đắn đo, suy nghĩ, bởi có biết bao nghề đáng quý, biết bao con

đường để đạt tới mục đích cuộc sống riêng.

Quản lý hoạt động giáo dục hướng nghiệp là một bộ phận của khoa học quản lý, tập trung và lĩnh vực GDHN, Về bản chất quản lý GDHN là quá trình chủ thể quản lý vận dụng kiến thức của khoa học quản lý vào quá trình quản lý hoạt động GDHN của mình nhằm làm cho công tác GDHN đạt được mục tiêu đã đề ra với hiệu quả cao nhất.

Nội dung quản lý hoạt động giáo dục hướng nghiệp trong nhà trường THPT bao gồm các nội dung sau: Xây dựng kế hoạch hoạt động GDHN; Quản lý nội dung chương trình GDHN; Quản lý phương pháp và hình thức tổ chức hoạt động GDHN; Quản lý hoạt động GDHN của giáo viên và các lực lượng giáo dục khác; Quản lý hoạt động hướng nghiệp của học sinh; Quản lý các điều kiện phục vụ hoạt động GDHN.

2. Thực trạng quản lý hoạt động giáo dục hướng nghiệp cho học sinh trường THPT thành phố Quy Nhơn, tỉnh Bình Định

GDHN hiện nay chưa được các cấp quản lý giáo dục và các trường học quan tâm đúng mức, còn có địa phương và trường học chưa thực hiện đầy đủ các nội dung GDHN. Chất lượng hoạt động GDHN chưa đáp ứng được yêu cầu của HS và xã hội; HS phổ thông cuối các cấp học và bậc học chưa được chuẩn bị chu đáo để lựa chọn nghề nghiệp, lựa chọn ngành học phù hợp với bản thân và yêu cầu của xã hội. Để nâng cao chất lượng hoạt động GDHN cho HS trường THPT thành phố Quy Nhơn, tỉnh Bình Định, chúng tôi tiến hành nghiên cứu thực trạng hoạt động GDHN cho HS ở 4 trường THPT thành phố Quy Nhơn với 550 phiếu trưng cầu ý kiến, trong đó có 20 phiếu dành cho cán bộ quản lý (CBQL), 80 phiếu dành cho giáo viên (GV), 50 phiếu dành cho phụ huynh học sinh và 400 phiếu dành cho HS.

- Kết quả khảo sát cho thấy, đa số CBQL (90%), GV (91%), phụ huynh (86%) và HS (60,5%) trường THPT đều nhận thức GDHN là quan trọng và rất quan trọng. Nhưng vẫn còn một bộ phận nhỏ GV 1,25% cho là ít quan trọng và 7,5% HS cho là không cần thiết.

- Qua thăm dò ở các trường THPT, có 65% CBQL và 53,75% GV cho rằng các trường đã thành lập BCĐ hoạt động GDHN, nhưng Ban chưa đi vào hoạt động hiệu quả; Trong số cán bộ chuyên trách hầu hết là kiêm nhiệm từ các GV ở các bộ môn khác hoặc là GV chủ nhiệm lớp. Chính vì vậy, khi được phân công giảng dạy giáo dục hướng nghiệp GV tỏ ra lúng túng về kiến thức, tổ chức và phương pháp dạy học. Năng lực chuyên môn về GDHN của đội ngũ GV còn yếu là một trong những nguyên nhân cơ bản sự yếu kém của các hoạt động GDHN trong nhà trường. Theo đánh giá của CBQL và GV, hiện nay hoạt động này ở nhà trường mới chỉ đạt mức trung bình.

Qua điều tra, chúng tôi đã thu được những

thông tin phản hồi từ GV và HS, họ cho rằng việc tổ chức hoạt động GDHN kém hiệu quả vì thiếu thông tin; các phương tiện dạy học và các tài liệu, đồ dùng dạy học phục vụ hoạt động GDHN hết sức thiếu thốn. Do đó, quá trình GDHN của GV và HS gặp nhiều khó khăn.

Mặt khác, nội dung chương trình GDHN hàng năm chưa ổn định, có sự thay đổi rất lớn, khi mới triển khai là 27 tiết/năm học với 1 chủ đề/3tiết/tháng nhưng cho đến nay chỉ còn 9 tiết/năm.

Theo Hướng dẫn thực hiện nhiệm vụ giáo dục trung học năm 2009 - 2010 của Bộ Giáo dục và Đào tạo (hướng dẫn số 7394/BGDĐT-GDTrH), hoạt động GDHN cũng được bố trí 9 tiết/năm, trong đó, tích hợp đưa sang giảng dạy ở môn Công nghệ (phần “Tạo lập doanh nghiệp” lớp 10) và tích hợp vào Hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp ở ba chủ đề: “Thanh niên với vấn đề lập nghiệp”, “Thanh niên với học tập, rèn luyện vì sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước”, “Thanh niên với xây dựng và bảo vệ tổ quốc”. Vì vậy, đã tạo tâm lý cho CBQL và GV giảng dạy môn học không yên tâm hoặc xem nhẹ vai trò, ý nghĩa của hoạt động GDHN.

Các trường chưa có kế hoạch khoa học để tổ chức hoạt động GDHN. Việc thực hiện hoạt động GDHN ở mỗi trường phụ thuộc rất lớn vào quá trình lập kế hoạch, tổ chức thực hiện của trường đó. Nhưng thực tế cho thấy hầu hết các trường chưa có sự quan tâm đúng mức và chưa có kế hoạch thực hiện khoa học, hợp lý.

Đội ngũ CBQL, GV phụ trách hoạt động GDHN hầu hết không được đào tạo mà chủ yếu là bồi dưỡng, tập huấn qua các đợt ngắn ngày; một bộ phận GV phụ trách hạn chế về năng lực sư phạm, chuyên môn, trình độ nên hiệu quả giảng dạy rất thấp.

Cơ sở vật chất phục vụ cho hoạt động GDHN trong nhà trường còn nhiều thiếu thốn, chưa có sự đầu tư thỏa đáng.

Việc kiểm tra, đánh giá hoạt động GDHN ở trường THPT thành phố Quy Nhơn chủ yếu đánh giá tinh thần tham gia của HS để làm căn

cứ xếp loại đạo đức.

Sự phối hợp hoạt động GDHN giữa nhà trường và các lực lượng xã hội khác chưa đạt hiệu quả, còn mang nặng tính hình thức.

Như vậy, chất lượng của các hoạt động GDHN chưa tốt có nguyên nhân từ nhiều phía như: không có lực lượng chuyên trách về tư vấn hướng nghiệp cho HS; Giáo viên không được đào tạo về chuyên môn GDHN; Cơ sở vật chất không đủ điều kiện để tổ chức những loại hoạt động khác nhau; Kinh phí đầu tư cho công tác hướng nghiệp thấp; Sự nghèo nàn về phương tiện thông tin...

3. Đề xuất các biện pháp quản lý nhằm nâng cao chất lượng hoạt động GDHN cho HS THPT thành phố Quy Nhơn, tỉnh Bình Định

3.1. Nâng cao nhận thức về hoạt động GDHN cho CBQL, GV và các lực lượng giáo dục khác

Xây dựng chiến lược truyền thông tổng hợp để tác động đến nhận thức của cán bộ, giáo viên và các lực lượng khác trong nhà trường.

Triển khai nhiệm vụ với giáo viên, học sinh, hội phụ huynh học sinh và các tổ chức XH để nhấn mạnh tầm quan trọng và ý nghĩa của công tác này. Trong quá trình thực hiện cần có chương trình hành động cụ thể, xác định các mốc thời gian cho từng hoạt động, từng chủ đề trong công tác GDHN cho HS.

3.2. Xây dựng và hoàn thiện bộ máy tổ chức đối với hoạt động GDHN ở trường THPT

Xây dựng một cơ cấu bộ máy tổ chức, hợp lý đủ về số lượng và mạnh về chất lượng thì hiệu quả giáo dục nói chung và hoạt động GDHN nói riêng sẽ đạt kết quả cao, vì đây là lực lượng tham gia trực tiếp đối với công tác GDHN trong nhà trường THPT. Các nội dung cần thực hiện là: Thành lập các tiểu ban giúp việc cho BCĐ và phân công nhiệm vụ cụ thể cho các tiểu ban hoạt động. Xây dựng đội ngũ GV, cán bộ chuyên trách về công tác GDHN. Triển khai đầy đủ những văn bản quy định, hướng dẫn thực hiện của Ngành về hoạt động giáo dục hướng nghiệp.

3.3. Kế hoạch hóa hoạt động GDHN

Kế hoạch hóa hoạt động GDHN giúp nhà trường chủ động xây dựng kế hoạch, tránh sự chông chéo trong hoạt động và mang lại hiệu quả cao. Các trường THPT cần xây dựng kế hoạch liên kết, phối hợp với các lực lượng giáo dục khác để cùng tổ chức hoạt động GDHN cho học sinh. Bên cạnh việc xây dựng kế hoạch hoạt động GDHN cho từng năm học, nhà trường cần phải xây dựng kế hoạch chiến lược (kế hoạch dài hạn từ 5 năm trở lên) trong đó, các thông tin định hướng, các nhóm giải pháp, các chỉ tiêu về công tác GDHN được xây dựng một cách khoa học trên cơ sở định hướng phát triển kinh tế, xã hội của tỉnh và địa phương.

3.4. Nâng cao hiệu quả hoạt động GDHN chính khóa và ngoại khóa

Giáo dục hướng nghiệp trên lớp học giúp các em có thể trao đổi trực tiếp những thắc mắc của mình về kiến thức nghề nghiệp với GV. Bên cạnh việc dạy học GDHN trên lớp, việc lồng ghép môn GDHN vào các hoạt động ngoại khóa cũng là một hình thức sinh động, thu hút sự tập trung chú ý và tích cực tham gia của HS, từ đó có thể tăng hiệu quả GDHN cho các em. Giáo dục hướng nghiệp là hình thức hoạt động mang tính cộng đồng trong đó, mối quan hệ giữa cá nhân, các tổ chức đoàn thể, các LLGD khác có vai trò quan trọng. Nó là cầu nối giữa công tác giảng dạy chính khóa với công tác giáo dục ngoại khóa.

3.5. Tăng cường công tác chỉ đạo, giám sát, kiểm tra, đánh giá đối với hoạt động GDHN

Để thực hiện tốt các kế hoạch đề ra, hiệu trưởng cần tăng cường công tác chỉ đạo, giám sát, kiểm tra, đánh giá các cá nhân, tiểu ban trong việc hoàn thành các yêu cầu, nhiệm vụ kế hoạch đã đề ra. Trong quá trình tổ chức thực hiện kế hoạch phải đảm bảo sự thống nhất mới mang lại hiệu quả cao trong công tác quản lý.

3.6. Phối hợp chặt chẽ giữa các lực lượng giáo dục trong nhà trường, giữa nhà trường với các Trung tâm kỹ thuật tổng hợp-hướng nghiệp,

với gia đình và các lực lượng xã hội khác trong hoạt động GDHN cho học sinh

Nhằm nâng cao hiệu quả của hoạt động GDHN, đồng thời, khai thác và phát huy tiềm năng, thế mạnh của các lực lượng xã hội trong và ngoài nhà trường để phục vụ tốt hơn cho công tác GDHN.

GDHN là trách nhiệm chung của toàn xã hội chứ không phải là trách nhiệm riêng của ngành giáo dục. Do đó, Bộ GD&ĐT, Sở GD&ĐT và nhà trường phổ thông luôn có sự phối hợp chặt chẽ với các lực lượng giáo dục trong và ngoài nhà trường.

3.7. Tổ chức các điều kiện hỗ trợ hoạt động GDHN

Nhằm giúp cho hoạt động GDHN trong nhà trường phổ thông được thực hiện một cách hiệu quả, nhà trường cần tập trung vào một số hoạt động sau: chuẩn bị đội ngũ GV có chuyên môn về GDHN, chuyên gia tư vấn; tăng cường cơ sở vật chất - trang thiết bị, tài chính; xây dựng các chế độ, chính sách động viên khuyến khích

cán bộ, GV làm công tác GDHN; thực hiện các chế định của Bộ Giáo dục và Đào tạo về GDHN, đồng thời tăng cường công tác xã hóa giáo dục hướng nghiệp.

4. Kết luận

Quản lý hoạt động GDHN cho học sinh trường THPT là thực hiện mục tiêu chung của giáo dục phổ thông, nhằm giúp HS phát triển nhân cách toàn diện.

Nâng cao chất lượng giáo dục và đào tạo là vấn đề có tính cấp thiết đối với mỗi cơ sở giáo dục ở nước ta nói chung, các trường THPT thành phố Quy Nhơn, tỉnh Bình Định nói riêng. Vì vậy, để nâng cao hơn nữa chất lượng giáo dục toàn diện các trường THPT, cần phải kết hợp linh hoạt giữa việc dạy học, giáo dục trên lớp, với các hoạt động giáo dục khác ngoài lớp, Có nhiều con đường, cách thức khác nhau để nâng cao hiệu quả hoạt động GDHN, trong đó việc tổ chức thực hiện các biện pháp quản lý hoạt động GDHN cho HS đóng vai trò quan trọng và có ý nghĩa quyết định.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Bộ Giáo dục và Đào tạo, Hướng dẫn số 7475/BGD&ĐT - GDTrH ngày 25/8/2009, Về hướng dẫn thực hiện nhiệm vụ giáo dục trung học năm học 2008 – 2009.
- [2] Bộ Giáo dục và Đào tạo. Hướng dẫn số 7394/BGD&ĐT - GDTrH, Về hướng dẫn thực hiện nhiệm vụ giáo dục trung học năm học 2009 – 2010.
- [3] Phạm Tất Dong (chủ biên). *Hoạt động giáo dục hướng nghiệp 10 (2006)*. NXB Giáo dục. HN.
- [4] Phạm Tất Dong (chủ biên), *Hoạt động giáo dục hướng nghiệp 12 (2008)*, NXB Giáo dục. HN.
- [5] Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ IX (2001)*, NXB Chính trị Quốc gia. HN.
- [6] Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XI (2011)*, NXB Chính trị Quốc gia. HN.
- [7] Phùng Đình Mẫn (chủ biên), *Một số vấn đề cơ bản về hoạt động giáo dục hướng nghiệp ở trường THPT (2005)*, NXB Giáo dục. HN.